

ČIA, AVALONE

TARA ISABELLA BURTON

„SOCIALAUS PADARO“ AUTORĖ

PIRMAS SKYRIUS

Kitą kartą buvo dvi seserys.

Sesilija buvo vyresnioji, nors iš pirmo žvilgsnio to nepasakytum. Ji retai prausdavosi veidą; niekada nesišukuodavo, o plaukus kadaise dažėsi rožiniai, paskui oranžiniai, o dabar buvo nušiurusi blondinė. Timpės paprastai būdavo suplyšusios; marškinėliai dvokdavo prakaitu ir cigaretėmis. Ji visada avėdavo aukštakulniais, nors nemokėjo su jais vaikščioti, o tai reiškia, kad kai Sesilija kur nors ateidavo, valandą pavėlavusi arba apskritai iš anksto nepranešusi, pirmiau išgirsdavai ją trepsint gatve ir tik tada pamatydavai. Sesilija visada buvo triukšminga — taip sakė Rozė — kaip kokia revoliucija.

Dievas mato, jei sutiktumėt Sesiliją, apskritai nemanytumėt, kad ji suaugusi.

Jei sutiktumėt Sesiliją — tarkim, užiančiame Berlyno bare ar astralinių projekcijų dirbtuvėse, ar vienuolių surengtose tylos rekolekcijose, ar bet kurioje kitoje vietoje, kur paprastai būdavo galima rasti Sesiliją, — tikriausiai manytumėt, kad ji šešiolikmetė ar septyniolikmetė, geriausiu atveju — nebrandi dvidešimtmetė. Ir ne vien dėl veido. Dar ir to siutinamai angeliško žvilgsnio į jus mėlynomis nemirksinčiomis akimis, tarsi jūs kažin kodėl žinotumėte atsakymus į visus klausimus, į kuriuos atsakymo nežino joks sveiko proto žmogus, tik ji to dar nesuprato: pavyzdžiui, į klausimus „kaip atrodo geras gyvenimas?“ ar „kodėl visada trokš-

tame ne to, ko reikia?“ , arba „iš kur apskritai žinoti, ko trokštame?“ . Sesilija amžinai klausinėdavo žmonių to, į ką jie negalėdavo atsakyti. Jei pasimestumėte, ji suglumtų. Jei suirztumėte — ir, žinoma, suirztumėte, jei nepažįstamoji mėgintų jūsų gyvenimo istorijoje iškapstyti paslaptį, ką jai daryti su savuoju, — ji pažvelgtų išpūstomis, užgautomis akimis, lyg šunytis, kuriam trenkėte. Galbūt net imtumėte jos gailėtis. Tuomet prisimintumėte, kad Sesilijai jau trisdešimt ir kad jei iki trisdešimties turi ko nors išmokti, tai to, kad kai kurių klausimų užduoti neverta.

Ir ne todėl, kad Sesilija būtų kam nors linkėjusi blogo. Net didžiausio kartėlio apimta, Rozė turėdavo pripažinti, kad Sesilijos norai geri. Tiesiog Sesilija buvo tokia ekstravagantiškai, idiotiškai atlapasirdė, kad nė minutei kitai negalėdavai palikti jos vienos, nes tuojau abi įsūdys į kokią nors labdaringą katastrofą. Papasakok Sesilijai apie moterį, sužeidusią tau širdį, o ji nusi-maus nuo piršto iš močiutės paveldėtą žiedą su safyru, įspraus tau saujon ir maldaus artimiausiu lėktuvu skristi į Albuquerkę pirštis. Papasakok Sesilijai, kad rašai septynių dalių epinę poemą, kuri apvers aukštyrų kojom šiuolaikinį pasaulį, bet kurios niekada nesuprato ir nė nepamėgo joks kitas žmogus, išskyrus tave, ir Sesilija atvers piniginę, atiduos tau visus banknotus ir pareikalaus, kad susirastum ramų viešbučio kambarį ir galėtum ramiai ilsėtis, neskaičiusi nė eilutės. Atsistok prie Metropolitano operos, atrodyk nusivalkiojęs ir kartu pasiruošęs priimti transcendentinę muzikos galią, iškelk užrašą „Ieškau atliekamo bilieto“, ir Sesilija atiduos tau du, kuriuos turi piniginėje. Net jei tai bus Rozės šešiolikasis gimtadienis. Net jei Rozė ir Sesilija jiems bus taupiusios tris mėnesius.

— Jam jų reikėjo labiau negu mums, — pareiškė Sesilija, kai Rozė paprieštaravo. — Jį krėtė dvasios agonija. Aš tiesiog *mačiau*.

— Be to, — pridūrė ji svaiginamai užtikrintai, — šįvakar

mūsų laukia dar labiau kerinti naktis, dėl mūsų aukos. Miestas, — ji giliai įkvėpė, — mumis pasirūpins.

Taip ir buvo. Tai labiausiai ir siutindavo. Niujorkas visada buvo joms maloningas; bent jau visada buvo maloningas Sesilijai, o Rozę pakęsdavo.

Bet kai kas nors Rozės klausdavo, ką reiškia patirti tokią vaikystę kaip jos, lengviausia būdavo atsakyti, kad tikroji motina joms buvo miestas. Tai buvo tarsi mitas apie Romos įkūrėjus, pamestus broliukus, kuriuos kūdikystėje žindė vilkai. Tai buvo patogus paaiškinimas, neprišaukiantis užuojautos. Užuojautos Rozė negalėdavo pakęsti.

Nors jų vaikystė ir nebuvo bloga. Mergytėms girdint, žmonės jų motiną vadindavo *ekscentrike*, o kai manydavo, kad jos nesiklauso — *sukčiuvienė*. Ji pati save laikė *profesionalia mūza*.

Ji pažinojo visus ir ją pažinojo visi; ji buvo šiokia tokia pozuotoja, šiokia tokia aktorė ir šiokia tokia dailininkė, aštuntajame ir devintajame dešimtmečiuose nuolat lankydavosi visose tose susibūrimo vietose, apie kurias „New York“ žurnalas nuolat apgailestaudamas rašydavo, kad jos uždaromos, o jų vietoje atidaromi bankai ir tinklinės vaistinės, nors jos pačios vardas niekada nebūdavo apraudamas paryškintu šriftu. Rozė abejojo, ar ji kada nors susimokėjo už save. Manė — kartais Rozei atrodėdavo, kad tai vienintelis motinos įsitikinimas, — kad vaikystė yra slepianti iliuzija, primesta jaunimui represyvių *buržujų*, ir abi seseris skatindavo kuo greičiau iš jos išaugti.

Faktiškai tai reiškė, kad mergaitės pačios sukosi, kaip išmanydamos, kai norėdavo pavalgyti ko nors įmantresnio negu konservuota sriuba ar dribsniai; kad Rozei buvo leidžiama ant miegamojo sienos pašyti freskas, o Sesilijai — raizyti inicialus ant seno nesuderinto pianino svetainėje; jos daug laiko praleido pačios užsiimdamos kamputyje per kokteilių vakarėlį; o į mokyklą retai kada nueidavo ilgiau negu kelias savaites iš eilės.

Mergaičių tėvas (*tėvai*, visada manė Rozė) buvo maloni paslaptis: kaip Dievo buvimas. Motina visada sakydavo, kad Sesilija ir Rozė gimė iš partenogenezės. Jos niekada nesiginčydavo. Patėviai traukė šniūrais — vieni buvo atsainūs, kiti geri dėdės — o Sesilija ir Rozė iš jų prisirankiodavo keistų žinių nuotrupų, retsykiais būdavo drausminamos ir pamėgo armanją. „Tai nebuvo, — kartą Rozė aiškino koledžo kambariokei, — trauma ar kas.“ Tik vienas patėvis mėgo graibytis; „Ir net tai, — sakė ji, — buvo daugiau ar mažiau nekalta.“ Šiaip ar taip, jis buvo italas.

Bet Niujorkas jas užaugino. Kai motina išeidavo, miegodavo ar išvykdavo į užsienį, Sesilija vesdavosi Rozę į miestą, įsitikinusi, kad tarp kilniadvasių nepažįstamųjų mergaitės ras viską, ko prireiks. O kadangi Sesilija buvo žavi arba kadangi Sesilija buvo gražuolė, arba kadangi pasaulis tikrai buvo toks visko gausus ir didingas kaip Sesilija manė, paprastai jos viską ir rasdavo.

Kiekviename rajone jos turėjo globėjų. Alfabet Sityje susidraugavo su džiaz gitaristu, turinčiu tris kairės rankos pirštus; jis pasakojo, esą kitus du pats nusiplovė, mėgdžiodamas Django Reinhardtą, ir leisdavo Sesilijai savo pianinu repetuoti sonatas, ruošiantis perklausai Juilliardo muzikos akademijoje, kur Sesilija pasirodė taip pat šauniai ir be jokių pastangų, kaip visur kitur, ko tik imdavosi. Bei Ridže jos susipažino su dailininku, kuris tapydavo autoportretus, vaizduodamas save kaip skirtingus gyvūnus — dažniausiai kates, bet taip pat zebrus ir elnius — ir kurio šaldytuvą visada būdavo pilnas šviežio maisto, rūkytos mėsos ir gardaus sūrio gabalų, ir kuris išmokė Rozę kepti plaktą kiaušienę, taip pat šešėliuoti žmogaus veido kontūrus.

Savo rajone, Tudor Sityje, mažyčiame neogotikiniame akligatvyje tarp Jungtinių Tautų būstinės ir Aukštutinio Ist Saído, jos leisdavo vakarus pas dailiai apsitaisiusią senutę iš Balkanų, kurią visada vadino Grafiene. Ji gyveno viršutiniame bute, fan-

tastiškame pseudoviduramžiškame bokšte, į kurį mergaitės valandų valandas dairėsi pro žiūronus, kol ji galiausiai paskambino durininkui ir liepė jas įleisti. Jos niekada taip ir nesuprato, ar Grafienė buvo be proto turtinga, ar — kaip jų motinai — jai pasisekė gauti butą su reguliuojama nuomos kaina; labiausiai remdamosi kailiais, mergaitės nusprendė, kad ji turėtų būti kokia nors romantiškai ištremta Europos aristokratė. Tuo metu pasaulio istoriją — kaip daugumą mokyklos dalykų — jos išmanė menkai, bet kai Sesilija paklausė, ar ji pati pabėgo iš žlungančios Osmanų imperijos, Grafienė ėmėsi pildyti jų išsilavinimo spragas. Ji tikrindavo namų darbus, skaitydavo paskaitas prie likerių ir „Ferrero Rocher“ saldinių, leisdavo Rozei kopijuoti visokių muziejų paveikslus iš savo albumų, o kartą paskolino mergaitėms T. S. Elioto eilių rinktinę, pranešusi, kad kai ims labiau patikti „Bevaisė žemė“, o ne „Alfredo Prufroko meilės giesmė“, jos supras, kad vaikystė baigėsi.

Iš tikrųjų Rozė nė vienos poemos taip ir nesuprato. Kad ir kaip būtų, to ir nereikėjo. Rozei vaikystė baigėsi po pusmečio, aštuonioliktojo Sesilijos gimtadienio rytą, nes tądien Sesilija išvyko studijuoti, niekam netarusi nė žodžio, ir negrįžo trejus metus.

Vėliau Sesilija mėgino tai paaiškinti. Buvo toks poetas; „na, — svyravo ji, — jis save laikė poetu“. Jie susipažino „Live Journal“ forume, skirtame žmonėms, kurie norėjo gyventi kitame amžiuje negu gimė. Jis rašė jai meilės laiškus. („Na, emeilus, bet...“) Gyveno Montanoje, šiek tiek darbavosi sužeistų sakalų reabilitacijos centre. Žadėjo bekraštį dangų ir galimybę rasti grožį pajuodusiose panagėse. Jo senelis turėjo išmokyti ją smuiku griežti senas liaudies dainas. Jie turėjo kas vakarą sėdėti prie laužo. O Sesilija turėjo išmokyti pažinti visus žvaigždynus, ir jai atrodė, kad tai patikimesnis būdas pažinti slaptus visa ko ryšius, negu leisti trejus metus Juilliarde. Jam buvo trisdešimt devyneri.

Ten praleidusi penkis mėnesius, Sesilija sužinojo apie jo bu-

vusią žmoną, žirgų trenerę iš Misulos, ir du jų bendrus vaikus; tada galvojo grįžti ar bent jau parašyti ką nors ilgesnio negu atvirukas, bet atsirado toks austras koncertuojantis pianistas vardu Berghardtas, kuriam ji parašė, pasižiūrėjusi jo įrašą, ir jis gyveno tokiame mažičiame Slovėnijos kaimelyje prie jūros, ir jo viloje buvo fortepijonas, ir tai nebuvo tokia jau didelė meilė, ir ne su muzika labiausiai buvo susiję, ir ne su mėnesiena virš Adrijos jūros, bet po truputį su visais tais dalykais ir su dar kažkuo, nuostabių ir neapsakomų, kaip aukso puodas vaivorykštės gale ar Šventasis Gralis pasakose apie karalių Artūrą, ir „oi, Roze? — Sesilija švystelėjo rankomis. — Aš nemoku išreikšti žodžiais“, — ir Rozė nedrįso jai pasakyti, kad kai suaugi, pirmiausia ir sužinai, jog Šventojo Gralio nėra.

Bet tokia jau buvo Sesilija. Ji taip ir nesuaugo. Trankėsi nuo vieno meilužio prie kito, iš vieno žemyno į kitą, iš ašramo į vie nuolyną, ieškodama neregimo bevardžio dalyko, kurio negalėjo ir nenorėjo suprasti. Amžinai neturėdavo pinigų — jei ir užsidirbdavo, retsykais muzikuodama, viską atiduodavo dideliems tikslams ar komunoms. Dažnai sirgdavo — kartą, būdama dvidešimt šešerių, susirgo skorbuto, o Rozė nė nežinojo, kad šiais laikais taip dar gali nutikti. Kai Sesilija grįždavo namo — pasiėmus pinigams; primušus ar palikus mylimajam; kai politikos aktyvistas, jos sutiktas Transkaukazo geležinkelio, slapta išlipo Jerevano stotyje, išsinešdamas visą Sesilijos lagaminą turinį, — ji parsirasdavo išbalusi, įkritusiais skruostais, išdygdavo prie buto Tudor Sityje slenkščio su kuprine purvinų drabužių ir Falstafu, vienaakiu kimštu triušiu, ir vėl puldavo Rozei į glėbį. Pabūdavo savaitę ar mėnesį, ar tris, palikdama purvinus pėdsakus ant Rozės kilimo ir pūvančius indus Rozės kriauklėje; neduodavo Rozei miegoti iki trečios ryto, rankiodama akordus nesuderintu motinos pianinu; paskui vieną dieną Sesilija išgaruodavo tarsi pavasario vėjelis, o Rozės gyvenimas tekėdavo įprasta vaga.

Rozės gyvenimas buvo visai neblogas. Jai sekėsi — to niekaip nepaneigsi. Rozė tuo didžiavosi. Ji visko pasiekė pati. Tai buvo toks gyvenimas, kokį būtų galima pateikti kaip įrodymą, ko verta didelė asmeninė drausmė, savitvarda, *rimtis*. Rozei atrodė, kad būti rimtai reiškia būti tokiu žmogumi, kuris sau kelia aiškius, realius tikslus ir uoliai, metodiškai jų siekia, kol pasiekia lygiai tai, ką planavo, neiškrypdamas iš kelio savigailos naratyvais apie žygdarbius, gralius ir didelę meilę. Tai reiškia, kad žadi tai, ką žmogus protingai gali tesėti, ir tesi, ką pažadi. Tai reiškia, kad esi žmogus, kuriuo kiti gali kliautis. Roze visada galėdavai kliautis.

Dveji metai po pirmojo Sesilijos dingimo susirgo motina, tai buvo vasara po to, kai Rozė baigė gimnaziją. Sesilijai niekas nepaskambino. Net jei Rozė būtų žinojusi, kur ji, prašyti nevertėjo. Sesilija niekuo nebūtų padėjusi su basonais, lašelinėmis, ligoninės drabužiais. Būtų išbarsčiusi tablečių buteliukus, supainiojusi gydytojų adresus, nelaiku įsiraudojusi. Būtų tiesiai šviesiai klaususi motinos, ar baisu, kai žinai, kad mirsi, ir ar pomirtiniu gyvenimu imi tikėti labiau, ar mažiau, atsidūrusi ties skustuvo ašmenimis, ir koks jausmas žinoti, kuo baigiasi tavo istorija.

Be to, motina ir nebūtų norėjusi jos šalia. Kadaisė pati troško gyventi gražiai; mirdama ji to linkėjo Sesilijai. Ši buvo jos numylėtinė. Motinai buvo malonu, kad Sesilija — aiškiai gražesnioji iš seserų — panaši į ją; „verčiau, — kartą pasakė motina, — tegu ji mane prisimena, kokia buvau.“

Taip ir buvo. Rozė garsiai skaitydavo Sesilijos atvirukus. Kiekvienam meilės nuotykiui išgalvodavo laimingą pabaigą. Studijų Kalifornijoje pradžia pirmiau atidėjo metams, paskui dvejiems, o galiausiai perstojo į koledžą Niujorke, kur bent jau galėjo studijuoti, gyvendama namie.

Rozė įnirtingai stengėsi atsigriebti už prarastą laiką.

Studijavo matematiką ir kompiuterių mokslus; baigė tarp kurso geriausių. Išmoko kelias programavimo kalbas. Įsidarbino startuolyje pavadinimu „OptiMyze“, padedančiame žmonėms geriau pasirinkti gyvenime, skatinant juos savo tikslus nurodyti programėlėje, kuri tada sukuria sužaidybintus planus, kaip to pasiekti; paskui ėmė dirbti kitame startuolyje pavadinimu „Mboddy“, sekančiame sveikatos duomenis ir pranešančiame, jei pulsas, žingsnių skaičius ar priaugtas svoris nuo normos nukrypsta tiek, kad reikėtų kreiptis į gydytoją. Dabar ji dirbo „My.th“, kuriančiame asmeninius meditacijų ir sąmoningumo garso įrašus, padedančius sutelkti dėmesį į skirtingas gyvenimo sritis, kurioms dėmesio ypač reikia, ir kuriuose pagal pulso pokyčius buvo tiksliai parenkama tai, ką girdi.

Darbas Rozei patiko. Jai bent jau patiko jausmas, kad darbas sekasi, ir bendresnis jausmas, kad jos darbas naudingas, bent jau žmonėms, kuriems apskritai rūpi būti naudingiems. Rozė visada mėgo, kai jai kas nors sekdavosi. Ji mėgo būti pastebėta.

Taip pat Rozei patiko patogi ramybė, užliejanti, kai ji parašydavo ypač taupaus kodo atkarpą; jai patikdavo tiesia nugara sėdėti prie stalo su ausinėmis ir negalvoti apie nieką, vien apie tai, kas tiesiai panosėje. Ji mėgo į darbą Dumbo rajone atvažiuoti dviračiu, pietums valgyti salotas, o pakeliui namo užsukti į kikbokso treniruotę. Jai patiko uždirbti pinigų; dar daugiau, patiko juos taupyti, tam tikrą procentą atidedant pensijai, tam tikrą — kada nors pirkimo buto pradiniam įnašui, tam tikrą — labdarai ir tam tikrą — kvapiosioms žvakėms arba atostogoms užsienyje. Kartą vaikinai koledže jai gana meiliai pasakė, kad į lenteles ji reaguoja taip, kaip paprastos merginos — į seksą.

Rozė nežinojo, ar tai tiesa. Žinojo tik tiek, kad ją užplūstanti ramybė, kai pažvelgdavo į tvarkingą stalą, tvarkingą kodo eilutę, buvo dalis jausmo, kad kuri gyvenimą: švarų, vientisą ir savarankišką. Rozei atrodė, kad taip elgiasi rimti žmonės, tokie,

kurie gan gerai supranta, kad iš daugiau kaip dešimties tūkstančių merginų, svajojančių gyventi iš tapybos, tik viena būna tokia talentinga, kad tai sugebėtų.

Be to, primindavo Rozė sau retsykliais, kai įsitikinimai susvyruodavo, gyventi vien dėl grožio savanaudiška. Ne ką geriau, negu būti tokiu žmogumi (kaip paskutinis jų patėvis), kuris gyvena vien dėl skanaus maisto ir gero vyno. Grožis — kaip konjakas, kaip širdies skausmas — žmonių tik vartojamas.

Tais metais, kai Sesilija rado Avaloną ir pradingo paskutinį kartą, Rozei buvo dvidešimt aštuoneri.

Tais metais Rozė vis dar gyveno motinos Tudor Sičio bute. Pernelyg jo nemėgo — jis buvo senamadiškas ir ankštas; vonios glaistas dar labiau linkęs pelyti negu jūdvių su Sesilija vaikystėje, o iš židinio amžinai traukdavo skersvėjis, — bet ji žinojo, kad buto su stabilizuota nuomos kaina vidury Manhatano niekas neatsisako, kad ir kaip dažnai gestų boileris. Be to, Sesilijai reikėjo namų tais vis retesniais kartais, kai ji grįždavo.

Šiaip ar taip, dažniausiai Rozė nakvodavo pas Kalebą.

Kalebui buvo trisdešimt ketveri. Jiedu su Roze kartu buvo penkerius metus. Jis buvo protingiausias Rozės pažįstamas žmogus. Jie susipažino dirbdami „OptiMyze“, kurį Kalebą įkūrė, nes jis buvo iš tokių, kurie pašvenčia savo gyvenimą reikšmingiems dalykams, o reikšmingiausia Kalebui atrodė galimybė padėti žmonėms geriau pasirinkti. „Žmonės neracionalūs, — kartodavo Kalebą. — Duok jiems iš ko rinktis, ir jie neišvengiamai pasirinks blogiausią variantą.“ Pavyzdžiui, tie patys žmonės, kurie bijodavo skraidyti, nuolat neįvertindavo rizikos žūti automobilio avarijoje. Kalebą gyveno erdviame vieno miegamojo bute Žemutiniame Ist Saide, su langais nuo grindų iki lubų, švariais marmuriniais stalviršiais ir tuščiomis sienomis. Kalebą mėgo

atviras erdves. Nekentė švaistymo. Vieną savo miegamojo sieną pavertė rašymo lenta, kad prieš miegą galėtų užsirašyti darbų sąrašą — darbo reikalus, bet taip pat sportą, kitokiai veiklai skirtą laiką bei dalykus, kuriems ateinančią dieną norėdavo skirti daugiausia dėmesio, — kad visa tai išvystų, vos nubudęs ryte. Rozei tai atrodė miela.

Rozė ir Kalebas buvo laimingi. Juos siejo bendros vertybės: sąžiningumas, atviri pokalbiai ir konfliktų sprendimas, kai prieš kalbant tyliai suskaičiuojama iki penkiolikos. Jiems rūpėjo tie patys dalykai. Abu bėgiodavo. Abu norėjo dviejų vaikų. Kalebas norėjo kada nors kraustytis, kur šilčiau, — galbūt į San Diegą ar Ostiną, kur šiais laikais daug žmonių dirba nuotoliu, — nes, Dievas mato, šiame mieste nė vieno vaiko neįmanoma užauginti, o dviejų — juolab. Rozė primindavo sau, kad jai patinka Ramusis vandenynas.

Kartais jie dėl to susiginčydavo, nes kai Kalebas užsimindavo apie kraustymąsi, Rozė primindavo butą Tudor Sityje, kurio nuomos sutartyje buvo įrašyta ji viena, viena ir nuomą mokėdavo. Ji norėjo pasilikti butą dėl Sesilijos. Kalebas jai primindavo, kad Sesilijai jau trisdešimt, ir jei žmonės mažiau įgalintų tokius kaip Sesilija, pasaulyje tokių kaip Sesilija būtų mažiau. Nors Kalebas būdavo teisus dėl daugumos dalykų ir daugumos žmonių ir jau tikrai buvo teisus dėl Sesilijos, Rozei Sesilija vis tiek buvo sesuo, ir šiame gyvenime yra tokių dalykų, kurie tiesiog nedaromi, vienas iš jų — atsisakyti vienintelio buto, kuriame tavo sesuo išgalėtų gyventi. Kalebas sakydavo, kad tai — deontologija, jo požiūriu, vien aukšto lygio veikimo iš emocinių impulsų atmaina. Dėl to Kalebas tikriausiai irgi buvo teisus. (Beveik viską, ką išmanė apie filosofiją, Rozė buvo išmokusi iš Grafienės, kuri netikėjo niekuo, kas nutiko po Apšvietos.)

Be to, įkalbinėdavo Kalebas, juk artimiausiu metu Sesilija vis tiek negrįš. Sesilija ištekojo.

Laišką Rozė gavo apie Velykas. Sesilijos rašysena buvo tokia tragiška, kad Rozei teko perskaityti triskart, kad įsitikintų, jog suprato.

Jo vardas buvo Polas Berdas. Jis buvo pusiau anglas — Sesilija keturias ar penkias eilutes aiškino, kad jis užaugo tame pačiame Jorkšyro mieste, kuriame kadaise gyveno Brontė seserys. Dėstė anglų kalbą Meino pakrantės internatinėje mokykloje. Sesilija šiek tiek uždarbiavo, jos garbingame muzikos centre mokydama groti fortepijonu ir smuiku. Jie susipažino mieste, knygyne pavadinimu „Manifest“. Iškart suprato, kad tai — tokia meilė, apie kokią rašomos aštuonių dalių poemos. Susižadėjo pažinties vakarą. Po trijų savaičių mokyklos kapelionas sutuokė juos pagrindiniame kieme, po vyšnių žiedais, nes koplyčia buvo sudegusi prieš trejus metus.

„Pagaliau, — rašė Sesilija, — radau savo Gralį.“

Ji atsiprašė, kad nepakvietė Rozės. Niekas nebuvo kviečiamas. Iš meilės jie negalėjo laukti.

Rozė tvarkingai perlenkė laišką pusiau. Tada suglamžė ir išmetė į šiukšliadėžę.

— Nesuprantu, ko taip pyksti, — pasakė Kalebas. — Na, juk jai į gera, ką? Juk jai *jau* trisdešimt.

Rozė ir pati nesuprato, ko taip pyksta. Juk juodvi su Sesilija nesikalbėdavo dažnai — pastarąjį kartą matėsi pusmetis prieš pandemiją, kai Sesilija gyveno su dvidešimčia metų vyresne kadaise gerbiama dailininke Temzės laive-name per brūkšnelį dailės galerijoje, kuris dvokė kanalizacija, o vėliau paskendo. Rozė nuvyko Londonan į konferenciją apie technologijas ir visuomenę. Sesilija vaišino ją silpna arbata su sugižusiu pienu ir klausė, ar nuėjo į Viktorijos ir Alberto muziejų, ar į Soane'o namus pasižiūrėti Hogartho paveikslų, ir Rozė turėjo jai kaip mažam vaikui aiškinti, kad ne, žinoma, nenuėjo, nes po konferencijos vyko vakarienė, o po jos dar reikėjo pabūti bare ir pasikalbėti su bendra-

darbiais, ir ne, negalima tiesiog išsmukti per *pietų pertrauką* vien tam, kad pasižiūrėtum į seną paveikslą, be to, Rozė šiuo metu ir taip ne itin daug mąsto apie tapybą. Bet kai Rozė visa tai išdėstė, Sesilija pažvelgė taip skaudžiai, kad sesuo pasijuto lyg metusi tapybą būtų kažkaip ją išdavusi, lyg tai nebūtų tiesiog toks dalykas, kuris nutinka visiems suaugusiesiems.

— Tiesiog iš principo, — atsakė Rozė Kalebui. — Sesių reikia pakviesti į vestuves. Taip *reikia*.

Ji suprato, kad tai tikriausiai irgi deontologija, bet buvo tokia suirzusi, kad jai tai nerūpėjo.

— Kita vertus, — tarstelėjo Kalebas ir pakstelėjo Rozei į kaktą, — dabar ji — nebe tavo problema.

Sesilija grįžo namo pirmą šaltą rugsėjo dieną.

Tais metais vasara užsitęsė. Klombos palei Aukštutinio Ist Saido gatves vis dar buvo pilnos narcizų; Centrinio parko medžiai atkakliai žaliavo. Oras tebebuvo alsus. Rozė, Kalebas, Grantas ir Lidija šeštadienių popietes vis dar leisdavo Rokavėjuje, gurkšnodami silpnas margaritas — išskyrus Kalebą, kuris beveik niekada negerdavo. Bet tą rytą, kai Sesilija grįžo namo, ore tvyrojo gintarinė vėsa, o pakeliui į Tudor Sitį Rozei pro veidą praskriejo keli parudę lapai.

Rozė nebuvo namie penkias dienas. Užsibuvo pas Kalebą ilgiau negu paprastai; ten pasidarė jauku, susirangius prie jo peties po jo pasunkinta antklode ant sviesto baltumo sofos, per stereosistemą klausantis tinklalaidžių. Bet Rozė nebeturėjo švarių drabužių, be to, laukė kašmyrinio megztuko, kurį impulsyviai užsisakė iš „The RealReal“, tad įsikišo ausines ir atrisnojo per visą miestą palei Rytų upę.

Vos pravėrusi duris, Rozė suprato, kad Sesilija grįžo namo. Tvyrojo toks kvapas.

Jame maišėsi prarūgę skalbiniai, cigarečių dūmai, priemonės nuo kandžių, vintažinis šilkas ir penkeri skirtingi kvepalai. Rozė kartą lankėsi Vatikane, atostogaudama su Kalebui, karščiausią rugpjūčio dieną, kur duso nuo bažnytinių smilkalų ir svetimų žmonių prakaito. Kvapas, pasakė Rozė Kalebui, *visai kaip Sesilijos kambaryje*.

Rozė atvėrė duris.

Vidury kambario po drabužių kalnu dryksojo Sesilijos lagaminas. Įstrigęs į užtrauktuką, rangėsi raštuoto chalato diržas. Nešvarių apatinių pėdsakas vedė į mažesnį iš dviejų buto miegamųjų.

Rozė net nutirpo.

— Sesilija? — šūktelėjo ji.

Niekas neatsiliepė.

Rozė žengė kelis žingsnius miegamojo durų link.

— Sesilija — čia tu?

Ji atlapojo duris.

Sesilija sėdėjo lovos galvūgalyje. Prisitraukusi kelius prie smakro. Prie krūtinės glaudė Falstafą.

Tokios suvargusios sesers Rozė dar nebuvo regėjusi.

Ji buvo perkarusi. Oda pageltusi, išskyrus kelis šaštuotus lopinius, kurie galėjo būti arba spuogai, arba egzema. Galva pilna pleiskanų. Plaukus ji buvo nusikirpusi — taip nelygiai, kad Rozė pagalvojo, jog turbūt nė į veidrodį nežiūrėjo. Per pusę nosies nutįsęs išsiliejusio tušo dryksnis.

— Roze? — Sesilijos balsas buvo kimus. Akys išpūstos kaip vaiko. — Kas tau nutiko?

— Kaip suprasti — *kas man nutiko?* Kas *tau* nutiko?

Sesilija neatsakė.

— Kada atvažiavai?

Sesilija nežiūrėjo į ją.

— Ketvirtadienį.

— Neskambinai man.

Buvo sekmadienio popietė.

— Neturiu pinigų telefono sąskaitoje. — Sesilija nenuleido akių nuo lovos kojūgalio. — Ir maniau, kad tu greitai grįši. Tai nusprendžiau palaukti. — Ji nurijo seilę. — Tai kur buvai?

— Niekur. — Rozė priminė sau, kad nėra dėl ko teisintis. — Pas Kalebą.

— Pas ką?

— Savo... Jėzau, Sesilija, tu pažįsti Kalebą.

Sesilija suraukė nosį.

— Čia tas su rašymo lenta virš lovos?

— Ne vi... — Rozė atlyžo. — Taip, — atsakė. — Tas pats.

Sesilija pagalvojo.

— Mat kaip, — pasakė. Tvirčiau prisitraukė kelius prie krūtinės.

— Ką čia veiki, Sesilija?

Iš pradžių Rozė pagalvojo, kad Sesilija neišgirdo. Ji tylėjo, žvelgė tiesiai prieš save, prikandusi apatinę lūpą. Tada pagaliau pakėlė akis. Jos buvo paraudusios.

— Grįžau, — pratarė Sesilija, — su visam.

— Nesupratau?

— Ta prasme, čia, — kiek garsiau pridūrė Sesilija. — Grįžau su visam *čia*.

— Kur Polas?

Sesilijos išraiška nepakito.

— Meine, — atsakė.

— Kas nutiko?

— Nenoriu pasakoti.

— Išsiskyrėt?

— *Pasakiau*, — tvirčiau pakartojo Sesilija, — kad nenoriu pasakoti!

Rozė atsisėdo lovos kojūgalyje.

— Užjaučiu, — mechaniškai pratarė.

— Ačiū, — atsakė Sesilija. Ji tvirčiau apkabino Falstafą. Giliai atsikvėpė. — Daugiau nebegaliu, Roze.

— Ko nebegali?

— *Šitaip*, — Sesilija parodė skalbinių krūvą ant miegamojo krėslo. — Va taip. Atvažiuoti. Išvažiuoti. Apsijaukti. Nemiegoti. Susimauti. Kiekvienas naujas, blizgantis, žavingas dalykas pasirodo... — Ji niauriai nusijuokė. — Jėzau, toks pat, kaip visa kita.

— Užjaučiu. — Rozė susvyravo. — Nesu...

— Dieve, Roze, negi neaišku? Man taip sušiktai bloga nuo savęs pačios!

Rozė nutilo.

Per pastaruosius dvidešimt aštuonerius metus Rozė buvo regėjusi daugybę Sesilijos kančių. Matė ją siautėjančią, raudančią ir viską svaigančią; matė karštligiškai tikinančią, kad *turbūt kažkoks nesusipratimas*, kad karo istorikas, pametęs ją Prahos oro uoste, tikriausiai supainiojo skrydžio numerį. Rozė niekada nebuvo regėjusi Sesilijos, apimtos nevilties. Nepažino sustingusio, negyvo padaro, sėdinčio priešais, taip tvirtai apsikabinusio kelius, kad nuo riešų ant odos liko baltos įdubos.

— Noriu, — tuo pačiu akmeniniu balsu tęsė Sesilija, — kad viskas būtų kitaip. Noriu *pati* būti kitokia. Noriu tikro gyvenimo... — Ji atgalia ranka nusišluostė veidą. — Roze?

— Ką?

— Galiu likti čia?

— Čia ir tavo butas, — atsargiai pratarė Rozė. — Aišku, kad gali.

Sesilija papurtė galvą.

— Ne... turiu galvoj... ar tu *nori*, kad likčiau?

Rozė sudvejojo netyčia. Bet Sesilijos veidas jau apniuko.

— Nieko tokio, — pasakė Sesilija. — Atleisk; atleisk; kokia aš kvaiša; nereikėjo...

— Aišku, kad noriu, — per daug skubiai atsakė Rozė. — Tikrai.

Sesilija ilgai tylėjo. Glostė Falstafui ausytę. Užsigalvojusi įsikišo ją burnon.

— Nereikia, — sumurmėjo Sesilija. — Dievas mato, jei nenorėtum, suprasčiau.

— Sesilija...

— Baik, Roze. — Sesilija pamėgino šyptelėti. — Aš nieko daugiau neveikiu, tik viską sujaukiu. Juk žinai. Tiesa?

Rozė neatsakė.

Rozė nekenė melagių, ypač geraširdžių: išsakyti tik tokią tikrovės versiją, kokią pašnekovas gali ištverti, atrodė kažin kuo bailu, netgi išpuikėliška. Kalebas sakydavo: „tiesą visi išstveria“, o tai reiškia, nesvarbu, ar tuo tiki, ar ne, bet gyveni vis tiek tikrovėje ir tikriausiai prie to jau esi pratęs. Bet Rozei norom nenorom atrodė, kad šiuo atveju Sesilijai *visi* negalioja.

— Manau, — pagaliau pasakė Rozė, — kad gali padaryti bet ką, kam tik pasiryši.

Tai buvo taktiškiausia tiesa, kokią tik Rozė sugebėjo išspausti. Bet jei ji išsisukinėjo, Sesilija to neišgirdo. Ji puolė Rozei ant kaklo.

— Oi, *Roze*, — sukuždėjo. — Ačiū!

Sesuo atšlijo. Visas veidas iškaito. Akimirką ji vėl atvirto senąja Sesilija.

— Aš tavęs nenuvilsiu, — pasakė. Čiupo Rozę už rankos. — Prisiekiu, Roze. Tu manęs neatpažinsi. Dieve, tu taip *didžiuosiesi*. Aš susirasiu darbą — „Mimi's“ ieško pianistės darbo dienų vakarams, jau tikrinau; kičas, bet *vis šis tas*, ir galėsiu sunderinti pianiną svetainėje; dabar jis skamba kaip ligota žąsis, bet galima sutaisyti, ir galvojau, galbūt iki Kalėdų atidarysime židinį, ir galėsim... — ji nutilo. Apvertė Rozės ranką.

— *Roze?*

Ji žvelgė į Rozės sužadėtuvių žiedą.

*

Tai nutiko prieš mėnesį. Jiedu greta sėdėjo ant Kalebo sofos, klausėsi tinklalaidės apie penkis dažniausiai pasitaikančius kognityvinius šališkumus ir ką su jais daryti. Kalebas nervinosi. Tokio nervingo Rozė jo nebuvo mačiusi, tad kai Kalebas prašneko apie „mūsų likusio gyvenimo pavidalą“ ir „bendrų tikslų stiprinimą“, ji manė, kad jis ruošiasi su ja skirtis. Tik tuomet jis išispraudė į plyšį tarp kavos staliuko ir sofos, išsitraukė iš kišenės žiedą ir paklausė: „Ar mes tobulinsime vienas kitą visą likusį gyvenimą?“

Kai jis movė žiedą jai ant piršto, Rozė iki galo tuo nepatikėjo. Vedybos skirtos kitiems žmonėms, funkcionuojantiems, kurie sutartą valandą turėdavo grįžti namo, būdavo aprūpinti maistu ir turėjo tėvus. Vedybos skirtos žmonėms, kurie tiksliai žino, kaip reikia gyventi.

Rozė jautėsi kaip niekada dėkinga Kalebui.

Kalebas tiksliai žinos, sakė sau Rozė, už abu.

Nuslėpti to nuo Sesilijos Rozė neketino. Tiesiog laukė tinkamos progos. Be to, Sesilija juk irgi su ja nesusisiekė.

Bet dabar Sesilija laikė Rozę už rankos, atsukusi nemenką deimantą prieš šviesą, su nuostabos išraiška veide.

„Jai nė į galvą nešovė, — pagalvojo Rozė, staiga apimta tokio įtūžio, kad net susigėdo, — kad man galėjo nutikti kas nors įdomaus.“

— Kalebas?

— Aišku, kad Kalebas!

— Seniai?

— Tik pora savaitžių. Ruošiausi tau skambinti; tik...

— Nesiteisink, — atsakė Sesilija. Ji nepakėlė akių nuo žiedo. — Myli jį?

— Aišku, kad myliu.

— Ta prasme, — patikslino Sesilija, — ar jis — tavo *sielos* *dvynys*?

— Ką tai reiškia?

— Nežinau. Tiek to.

— Kaip nori, — atsakė Rozė. — Žinoma. Jis mano *sielos* *dvynys*. Mano *didžioji meilė*. Mano *riteris spindinčiais šarvais*. Vadinink, kaip nori. Aš jį myliu ir džiaugiuosi.

Sesilija dvejojo vos akimirka.

— Gerai, — pasakė. — Gerai. Džiaugiuosi už tave.

Sesilija kraupiai nesugebėdavo meluoti. Bet Rozė vis tiek įvertino pastangas.

— Bet butą pasiliksi?

— Aš... — Rozė susvyravo. — Apie visa tai dar negalvojam... iki vestuvių.

— O po jų?

— Ta prasme, — mikčiojo Rozė. — Kalebo butas geresnis. Ostino ar San Diego nusprendė neminėti.

— Kada vestuvės?

— Vasarą, — atsakė Rozė. — Tikriausiai. Datos dar nepasirinkom, ar kažko tokio.

Iš tikrųjų jau buvo pradėję žiūrinėti vietas.

Sesilija linktelėjo.

— Ką gi, — pasakė. — Viskas gerai. — Ji išsitiesė. — Tai yra — laikas. — Ji atsikrenkštė. — Net galėtum sakyti, likimas. Tiesa?

Rozė suglumusi pažvelgė į ją.

— Ką?

— Ta prasme — kad aš atvažiavau. Dabar. Kaip tik tada, kai tau reikia pagalbos.

— *Pagalbos*?

— Žinai. Organizuojant. Ir panašiai. Pasirinkti servetėles. Eiti ragauti. Mergvakaris. — Sesilija ryžtingai šypsojosi.

Rozė abejojo, ar Sesilija yra kada nors dalyvavusi mergvakaryje. Abejojo, ar Sesilija yra kada nors dalyvavusi tikrose vestuvėse.

— Aš... net galėčiau jums ką nors pagroti. Jeigu norėtumėt. Esu grojusi vargonais.

— Apie muziką dar negalvojome, — atsakė Rozė.

— Būsi gražuolė nuotaka. — Sesilija pabrėžtinai paplekšnojė per antklodę. — *Princesė*.

— Kad nelabai noriu būti prin...

— Gerai, tada *karalienė*!

— Ačiū. — Tam prireikė pastangų.

— Dievas mato, — pratarė Sesilija, — kuri nors iš mūsų turi žmoniškai ištekėti.

— Nejuokauk, — atsakė Kalebas, kai Rozė viską papasakojė, susirangiusi ant sofos greta jo. — Iki vestuvių ji neliks.

— O gal, — tarė Rozė. — Atrodė *kitokia* — šįsyk.

— Kuo kitokia?

— Na... juk žmonės suauga, ką? Anksčiau ar vėliau?

— Na jau, — atkirto Kalebas. — Ji net į motinos laidotuves neatėjo.

— Dėl paso!

— Visada dėl *ko nors*.

Kalebas kalbėjo tiesą. Rozė neprisiminė, kada Kalebas sakė netiesą.

— Manau, ji tikrai nori pakeisti savo gyvenimą, — įtikinėjo Rozė, nors ir pati ėmė abejoti.

— Visi nori pakeisti savo gyvenimą, — Kalebas gūžtelėjo pečiais. — Bet beveik niekas niekada nepakeičia.

Rozė nusileido.

— Vis tiek, — pasakė. — Reikia pasistengti. Kol ji čia.

Kalebas susiraukė.

— Pasistengsim, — sutiko. — Galim ją pakviesti į tavo gimtadienį? Jeigu tada ji dar bus čia.

Rozės gimtadienis turėjo būti už trijų savaičių.

— Žinok, ne tokia ji ir baisi, — pasakė Rozė.

— Žinau, žinau, — atsakė Kalebas. — Tavo sesuo labai smagi.

Tuo žodžiu jis bedė tarsi ietimi.

— Ne tik, — spyrėsi Rozė. — Tai yra — *tikrai* smagi, bet... — ji mėgino suprasti, ką nori pasakyti. Kartais Rozei nesi-sekdavo rasti žodžių, kai norėdavo Kalebui pasakyti, ką turi gal-voje. Kažkaip aptikdavo savo pačios samprotavimo klaidų, nė nepėjusi prisizioti. — Pasaulis... kažkoks *kitoks*, kai ji šalia.

— Kuo kitoks?

Rozė prisiminė Grafienę, tripirštį muzikantą, kates tapiusį žmogų. Pamėgino dar kartą.

— Su ja jautiesi taip, tarsi gyventum pasakoje. Kažkodėl, — pridūrė ji tarsi atsiprašinėdama, nors visai to nenorėjo.

Kalebas bukau pažvelgė į ją.

— Ir tai gerai?

— O ką, ne?

— Nežinau, — atsakė Kalebas. — Turbūt priklauso nuo to, kokioje pasakoje atsiduri. Nemanau, kad autonaratyvizuoti labai jau sveika. Gali įsikalbėti daug kvailysčių, jeigu imi vaizduotis, kad esi kažkoks herojus.

— Nemanau, kad Sesilija vaizduojasi esanti herojė.

— Tada auka.

Rozė atlyžo.

— Tik norėjau pasakyti, kad kartais, kai ji šalia, visai linksma.

— *Smagu*, — priminė Kalebas. Tuo pokalbis baigėsi.